

4 octombrie 2024

„Manon Lescaut” a deschis stagiunea Operei Naționale București

Text de Costin Popa

Așadar *Puccini per sempre*, aflându-ne încă în Anul ce-l omagiază pe maestrul de la Torre del Lago! Dacă privesc în trecutul nu foarte îndepărtat, s-au mai consemnat cifre rotunde de sărbătoriri / comemorări ale unor mari maeștri, Verdi, Rossini, Beethoven..., dar parcă așa cum arată 2024, n-a mai fost nicicând în ultima vreme. Anul Puccini a început în forță și continuă până după împlinirea centenarului stingerii din viață, 29 noiembrie. S-ar putea găsi explicații de orice natură, dar nu este aici locul de a le studia, important fiind că de un an de zile publicul se imersează în profunda emoționalitate a scrierilor pucciniene. Pe plaiuri mioritice, Ambasada Italiei prin Institutul Italian de Cultură a inițiat manifestări sub genericul „Anul Puccini în România”, plasându-se în parteneriat cu teatre lirice, instituții de concerte sau universități.

Chiar la sfârșit de septembrie, Opera Națională București a co-produs „Manon Lescaut” împreună cu Fondazione Festival Pucciniano, Fondazione Lirico Sinfonica Petruzzelli e Teatri di Bari și Teatro Regio di Parma. S-au programat două spectacole consecutive, însă al treilea apare pe afiș abia după aproape două luni, în 24 noiembrie. Greu de înțeles.

Montarea

Reprezentată pentru prima oară în iulie la Gran Teatro All'Aperto Puccini din Torre del Lago, producția s-a datorat unui maestru italian, Massimo Pizzi Gasparòn Contarini, semnatar al regiei, scenografiei, costumelor și luminilor, deci autor total al mizanscenei. A imaginat o transpunere absolut tradițională, corespondentă epocii acțiunii, în costume desenate în spirit clasic. Singurul element modern a fost tehnic, un uriaș ecran LED ce acoperă întreg fundalul scenei și servește unor proiecții spectaculoase. Pentru primul act vedem profilul imens al Catedralei Nôtre-Dame din Amiens, asemănătoare celei pariziene, în cel de-al doilea coloanele și arcadele bogate ale palatului aurit din Paris pus la dispoziție lui Manon de Geronte di Ravoir. Scena din portul Le Hâvre (actul al treilea) impresionează prin cuștile în care sunt deținute fetele ce urmează să fie deportate în Lumea Nouă cu un vas uriaș, ale cărui deplasări pe oceanul agitat smulg aplauze la scenă deschisă. Mi-am adus aminte de reacția similară a publicului la trecerea bărcii pe Nil în luxuriantul act III din „Aida” istorică bucureșteană, montare a marelui Jean Rânzescu, desigur realizată cu mijloacele tehnice de acum 70 de ani. În fine, în actul al IV-lea, austeritatea Louisianei americane lasă pe seama proiecțiilor culorile dunelor deșertice sub cer înnorat, fulgerat de văpăi. De fapt, norii negri turbulenți au însoțit întotdeauna imaginile de fundal, ca o exprimare a tragediei tramei.

Scenă din primul act. Foto Andrei Grigore/Opera Națională București

Decorul a mai cuprins în centrul primelor două acte un mare grup statuar rococo, având în vârf o pastişă după „Răpirea Proserpinei”, capodopera lui Bernini. După rotirea structurii, în actul secund, ceea ce presupuneam a fi un bazin de fântână s-a transformat într-un *double bed* de budoar.

În general, am simțit că montarea a fost pe gustul unei anumite părți de public, mai puțin familiarizate cu inovația, chiar cu cea prudentă, bineînțeles. Dar kitsch-ul naturalist al trecerii caleștii fugarilor Manon și Des Grieux, cu cai trăpănind artistic ca la *Spanische Hofreitschule* din Viena, nu cred că a plăcut.

Costumele au fost o delectare, prin autenticitatea modelelor, culorile armonios combinate în tente tari sau pastelate, perucile extravagante, pălăriile *chic* împodobite. O atmosferă plină de veridicitate, mai puțin valorizată de mișcarea scenică destul de sumară, statică, a unui ansamblu rămas în expectativă, contemplativ, mai ales în actul prim.

Scenă din actul al II-lea. Foto Andrei Grigore/Opera Națională București

În fine, să spun că deși elementele de recuzită - mobilier au fost puține, schimbarea între primele două acte fără pauză a durat destul de mult. Faptul s-a întâmplat și între ultimele două, până s-a eliberat scena pentru că, înaintea celui final, s-a cântat cunoscutul Intermezzo, mutat (de cine? de dirijor? de regizor? cu permisiunea cui?) de la locul lui dinaintea actului al III-lea, pretext pentru un duo de balet în excelenta coregrafie a lui Gheorghe Iancu, având concursul a două perechi minunate Cristina Dijmaru / Bogdan Cănilă și Maria Gogonea / Răzvan Cacoveanu, în cele două seri.

Distribuțiile

În premiera propriu-zisă au cântat Iulia Isaev (Manon) și Daniel Magdal (Des Grieux). Cu timbralitate de fast, învelită în armonice bogate, soprana și-a dovedit apetențele pentru scriitura și trăirea pucciniană. Linia frumoasă de cânt, sensibilitatea, omogenitatea frazării au dominat aria „In quelle trine morbide”,

subtilitatea și cochetăria au însoțit „L'ora, o Tirsi...”, pasiunea duioasă și nestăvilită s-a reflectat în duetul cu Des Grieux („Tu, tu, amore? Tu?!”), tristețea extremă alături de disperarea acestuia au subliniat momentele de cumpănă din actul al III-lea. Sfâșietoare a fost expresia ariei „Sola, perduta, abbandonata” (ultimul act) în care, din nou, timbrul său de lux a derulat desene melodice impresionant susținute lăuntric. Finalul pe fir de voce al operei a răscolit spiritele. La pasiv aș nota câteva acute ce se cer mai prelung și rotund emise, tocmai pentru accentuări sugestive.

Iulia Isaev și Daniel Magdal. Foto Andrei Grigore/Opera Națională București

După stabilizarea intonațională în aria „Tra voi belle”, tenorul Daniel Magdal a fost un Des Grieux intens îndrăgostit și ardent pățimaș, metamorfozat în staze chinuitoare, de pustiiitoare deznădejde. L-au servit intențiile vocale *piangendo*, atacurile spinte, frazele de intensă dramaturgie, acutele masive și solide. Aș remarca ariile „Donna non vidi mai”, „Ah! Manon mi tradisce” (de mare tensiune emoțională), teribila și tulburătoarea scenă „Ah! non v'avvicinate!... No! no! pazzo son!... Guardate!”, dar și

arietta integrată duetului final „Vedi, vedi, son io che piango”, impregnată de durere, deseori trecută neobservat.

Pentru celelalte roluri aş ordona interpreţii Andrei Petre (Edmondo), Filip Panait (Comandantu vasului), Daniel Filipescu (Sergentul), Mihaela Işpan (Madrigalistul), Vasile Chişiu (Hangiul). Andrei Lazăr (Lampagiul şi Maestrul de dans), Vicenţiu Țăranu (Lescaut), Marius Boloş (Geronte).

În cea de-a doua seară au venit trei oaspeţi europeni, italienii Alessandra Di Giorgio (Manon), Nicola Farnesi (Lescaut) şi spaniolul Andeka Gorrotxategi (Des Grieux). Soprana are o voce de lirism pur, rareori îndreptat către culorile „pline” de glas, dar manifestă o certă siguranţă pe întreg registrul. ceea ce îi permite şi abordări spinte, în anumite limite, fără elocventă amplitudine de volum şi cu note extrem acute firave, câteodată tremolate. Sensibilitatea şi delicateţea cântului a conferit evocări valabile în aria „In quelle trine morbide”, însă în marele duet cu Des Grieux a apărut neconvingătoare. Pentru ultimul act, în aria „Sola, perduta, abbandonata”, duelul cu orchestra nu i-a fost favorabil iar implorarea „Non voglio morir!” n-a avut impact.

Andeka Gorrotxategi și Alessandra Di Giorgio. Foto Andrei Grigore/Opera Națională București

Tenorul Andeka Gorrotxategi a șocat din start prin calitatea vocii, de culoare întunecată, sombrată, cu fluentă de construcție a frazei pe o mare parte de ambitus, până după „pasajul de registru”. În cel înalt, siguranța, frumusețea și calibrul vocii se mențin, dar maniera de atac a acutelor este forțată și neplăcută, prin *portamenti* ascendente sau, popular spus, note luate „pe dedesubt”. O manieră care l-a și obosit spre final, ascultând „Vedi, vedi, son io che piango” cu emisie inegală. Cred că studiul îi va ameliora și chiar elimina carențele către o cursivitate pe care

timbrul o recomandă. În plus, artistul Gorrotxategi cântă cu dăruire, ceea ce îi va servi în carieră.

Nicola Farnesi și Alessandra Di Giorgio. Foto Andrei Grigore/Opera Națională București

Celălalt italian, baritonul Farnesi are o fluiditate impecabilă de derulare a frazelor muzicale, susținute de o timbralitate plăcut baritonală, cu irizații tenorale. A fost un Lescaut eficace.

Am remarcat glasurile frumoase ale bașilor Leonard Bernad (Geronte, al cărui registru acut trebuie să capete impostăția de sunet a întregului, pentru omogenizare), Damian Vlad (Comandantul vasului), obișnuita sonoritate a vocii lui Liviu Indricău (Edmondo) și debutul promițător al tinerei Adelina Cociobanu în minusculul dar remarcatul rol al Madrigalistului.

Celelalte personaje au fost interpretate de soliștii din seara anterioară.

Corul dirijat de Adrian Ionescu s-a prezentat în bună formă.

La pupitrul Orchestrei Operei Naționale București, experimentatul Tiberiu Soare și-a dezvoltat forța expresivă în Intermezzo, a urmărit bine soliștii, a adus traseului melodic tempi potrivit cumpăniți și nu a rezistat dezlănțuirii de sonorități excesive, ce-i drept în pasajele ultra dramatice.